

A természeti sokszínűség megőrzésének jelentősége

Jánossy László

A Jövő Nemzedékek Országgyűlési
Biztosa Irodája

„A Duna, mely összeköt” Justitia et Pax
konferencia, Budapest, 2010.11.12.

Miről lesz szó?

- 1 A természet sokszínűsége csökken
- 2 Miért baj ez?
- 3 Felelősségünk a teremtett világért

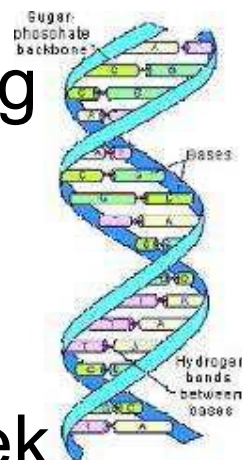
PLATE I. THE BUTTERFLIES OF THE GENUS *ACTIA*. (Continued from page 10.)

Mi az a „biológiai sokféleség”?

A Földi élet sokszínűsége

- egy fajon belüli genetikai sokféleség
- a fajok közötti változatosság (vadon élő és mezőgazdasági is!)
- az ökoszisztémák, élőhelyek változatossága

A biológiai sokféleség csökken

- a természeti tőke **minőségi** csökkenése:
fajok eltűnése
- és **mennyiségi** csökkenése:
a természeti vagy természet közeli **élőhelyek**
zsugorodása, feldarabolódása

**Úgy vész el, hogy észre sem vesszük!
Óránként három faj tűnik el a Földről!**

Biodiverzitás Európában

- Kb. 200 000 állat- és növényfaj
- A legváltozatosabb élővilág:
Mediterrán és Közép-Kelet Európa

Ősgyep, a biodiverzitás elvesztése

1 nap alatt felszántható, de 400 év alatt alakul ki!
80 növényfajból 1-2 marad, ha vissza is gyepesítik...

Kedves madarunk

Meddig lesz még?

Mi lesz, ha elfogy?

10 év alatt **felére csökkent** a számuk !!!

A világon csak itt élnek!

- Bennszülött növénytársulások
(pl. szikes- és homokpusztai növényzethez,
dolomitsziklagyeppekhez kötődők)
- Bennszülött növények, állatok, mint a

Dunai szegfű

Rákosi vipera

Dolomit len

Gazdag örökségünk: agrobiodiverzitás

Tájfajtáink: az elmúlt száz évben **75%-a elveszett**. A megmaradt 25% jó része veszélyeztetett.

Az ember túléléséhez, a későbbi **nemesítéshez** kellene a génjeik, a változó környezethez ezek tudnak **alkalmazkodni!**

Pusztulás Európában is...

A **kipusztulás** veszélye:

- az őshonos emlősök, madarak, lepkék közel fele, a kétélűek harmada, 800 növényfaj tűnhet el
- **100 háziállat fajta már kipusztult Európából, 30% veszélyeztetett**
- Az 1950-es évek óta Európa **vizes élőhelyeinek és nagy természeti értékű mezőgazdasági területeinek 50%-a eltűnt.**

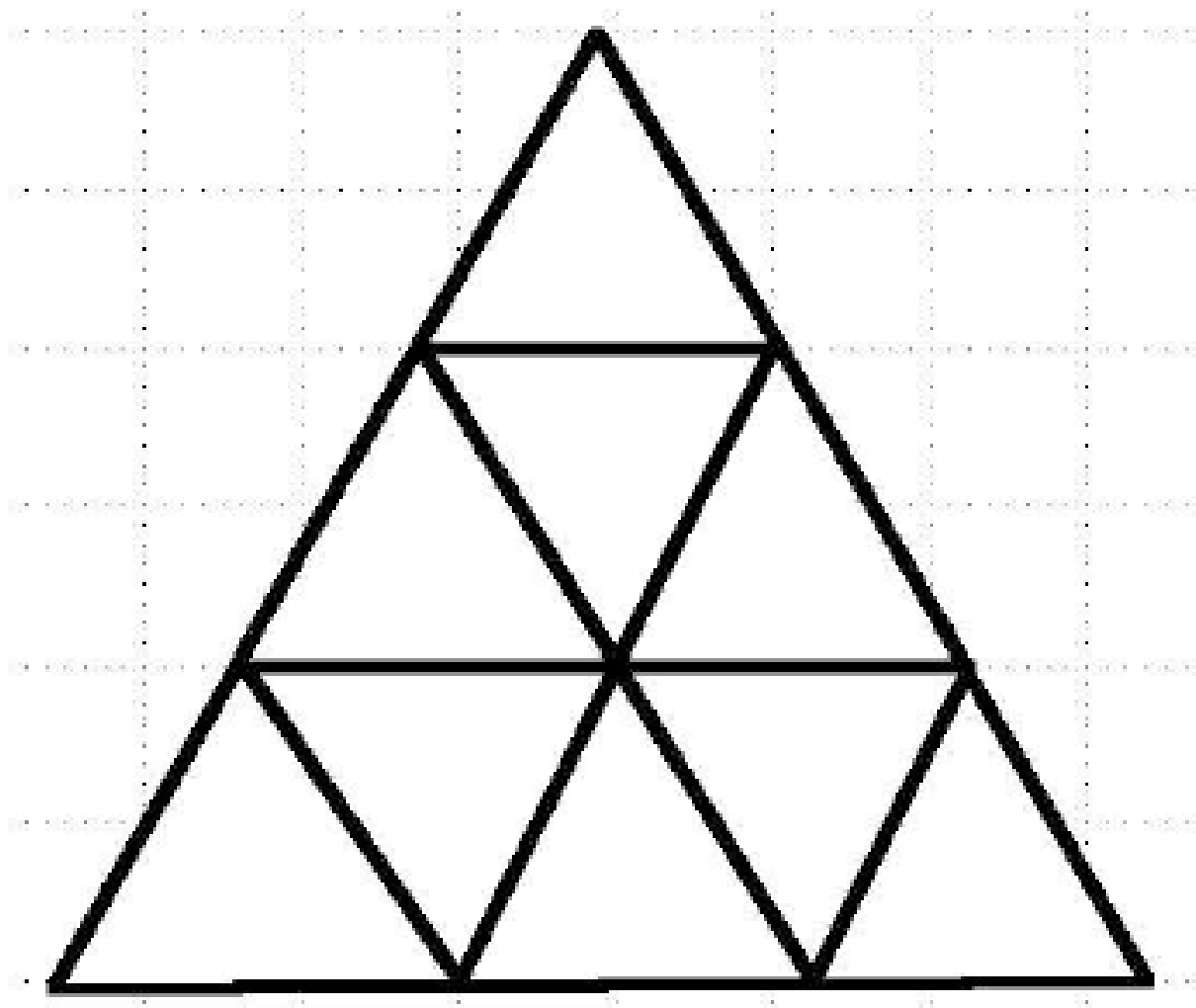
Néhány példa a pusztulásra

- Szenderek 80 év
- Mezei pacsirta:
20 helyett még 2
- Túzok 12 000-ből
1 200 (70 év alatt)
- Bálnák: évi 2000
- Tigris: 3 alfaj eltűnt, 12 év múlva nem lesz
- Orrszarvú: utolsó darabok
- 122 trópusi kétéltű † 30 év alatt (malária ↑)

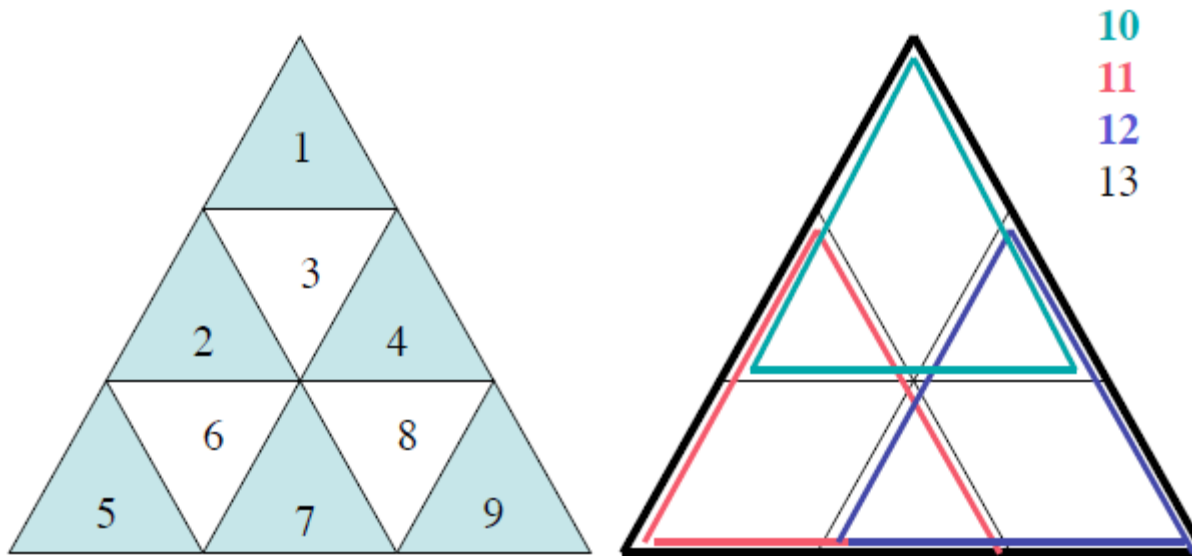
MELYIK FAJT NÉLKÜLÖZHETJÜK?

Összesen hány háromszög látható ezen az ábrán?

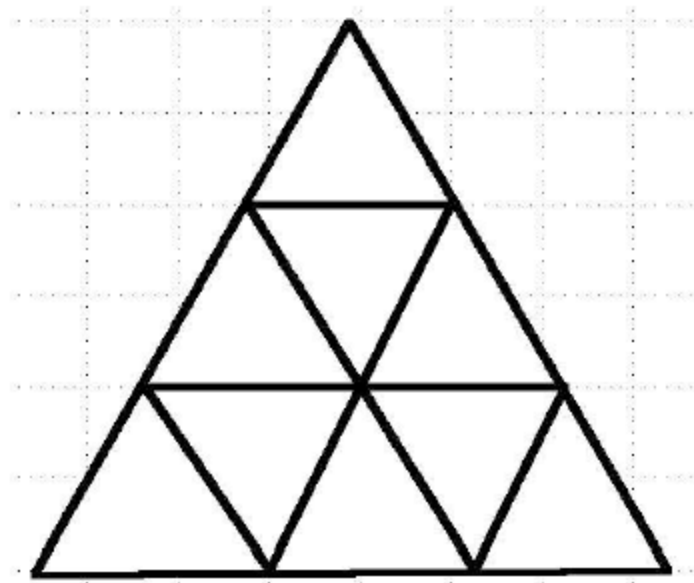
Dennis Meadows

Összesen 13 különböző méretű háromszöget találhatunk meg az ábrán.

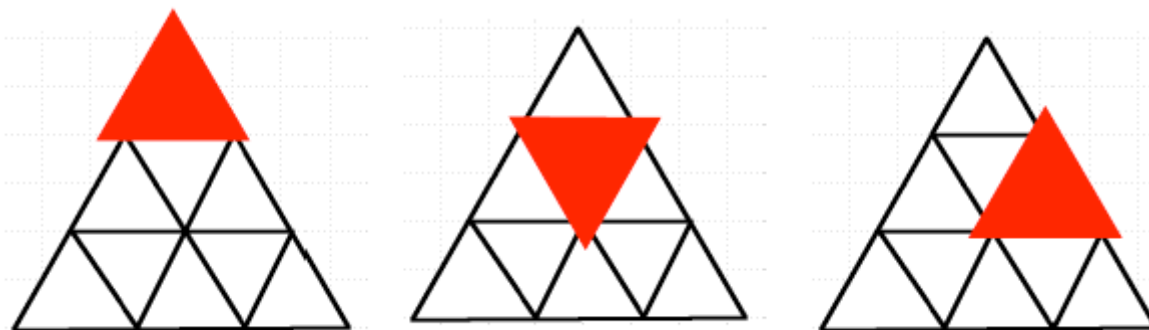
Dennis Meadows

Hány háromszög marad, ha egy kicsi háromszöget
mindhárom oldalával kiveszünk?

Attól függően, hogy melyik kis háromszöget
vesszük el,

a 13-ból 9 vagy 7 db különböző méretű
marad.

Ha egyet elveszünk, nem eggyel csökken a számuk, mert össze vannak kötve egymással. Ha egy kiesik, rögtön 3, vagy 5 háromszöggel lesz kevesebb!

A valóságban a fajok sokkal jobban függnek egymástól, mint a háromszögek!!

Rendkívül nagy hiba

azt gondolni, hogy

egyetlen faj önmagában

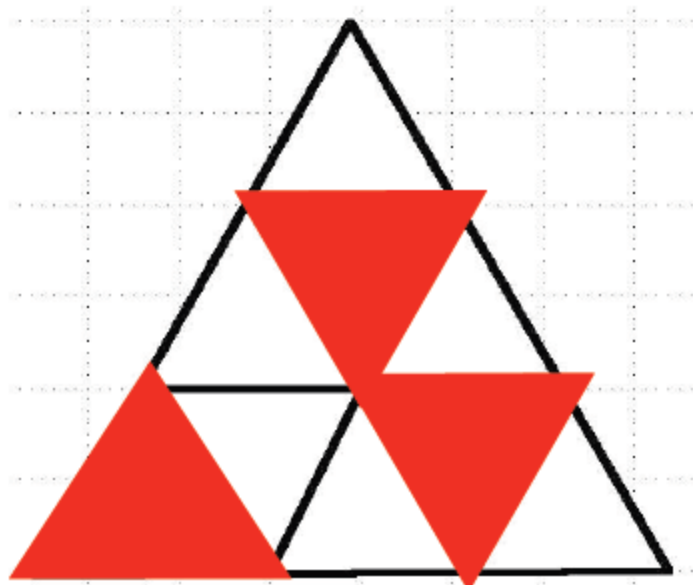
lehet veszélyeztetett.

Egy faj elvesztésével elkerülhetetlenül
elveszítünk sok másikat is!

Akár az összes háromszög is eltűnhet,
ha

3 kulcsfontosságút veszünk el a
rendszerből.

Így egyetlen ép háromszög sem marad:

Ki tudja, hány faj kihalása után fog eltűnni a teljes biológiai sokféleség?

A Föld „betegsége”

A Vénusz kérdezi a Földet: - Mi történt veled?

- Rosszul vagyok!
- Mitől vagy beteg?
- ***Homo sapiensem*** van!
- Az nem baj, hamarosan elmúlik!

A biodiverzitás szerepe

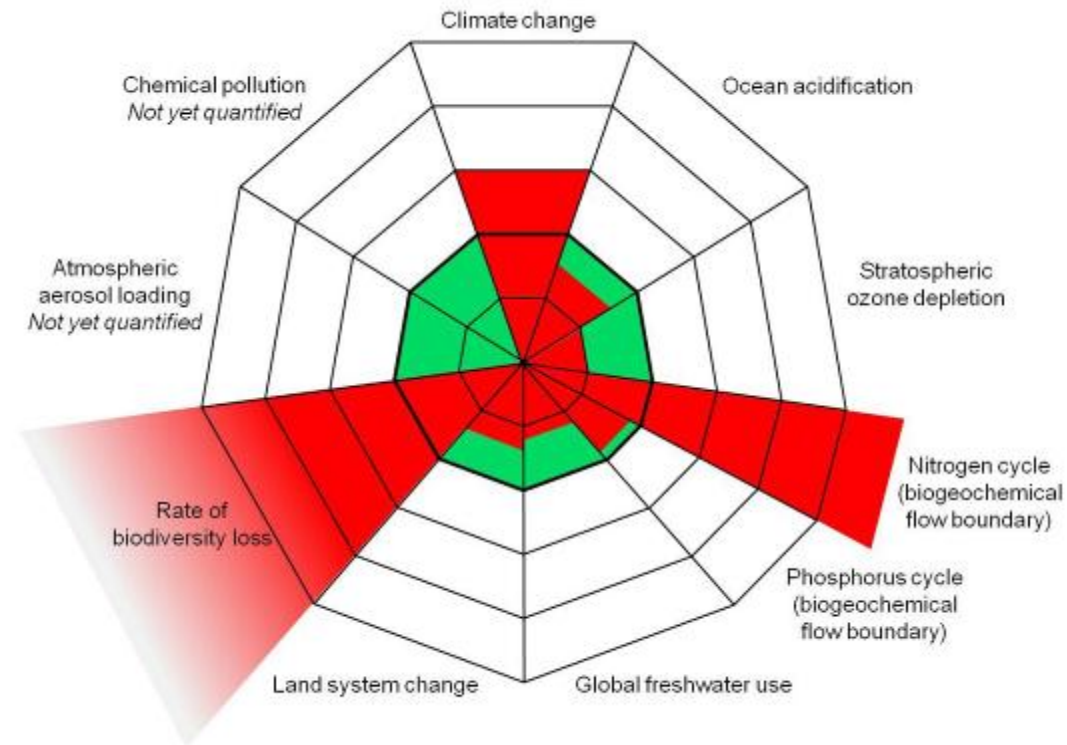
A természet rugalmasságának, önfenntartó állapotának biztosítása, amely révén az emberi életkörülmények is stabilak maradhatnak, különös tekintettel az élelmiszertermelés feltételeire.

(Vida Gábor prof.)

Biodiverzitás megőrzése ↔ ↔ élelmiszer biztonság !

Húst hússal ???

Planetary Boundaries,
Kevin Noon et al., Nature 2009. szept. 24.

Gyümölcs és zöldség nélkül?

Vegyszeres rovarirtás:

Lepkék, méhek mind elpusztulnak, nem szelektív!

Miért is ne lehetne rovarok nélkül élni?

Virágbeporzók nélkül **nincs termés, gyümölcs, zöldség, napraforgó, repce sem!**

Ecsettel a méhek helyett???

Miért kell megőrizni a sokféleséget?

Pl.

- Virág beporzás
- Vizek öntisztuló képessége
- Szűrt ivóvíz a Duna kavicságyából
- Avarlebontás
- Ha baj van egy tápláléknövénnyel, az ősokhöz nyúlunk vissza nemesítéskor

Természetvédelem = embervédelem !!!

Feléljük tartalékainkat...

Valóban végtelen a természet?

Az Úristen parancsát ismerjük a Teremtés könyve (1 Móz) 1,28 szerint: „szaporodjatok, töltsétek be a földet és **vonjátok uralmatok alá!**” és a 2,15-ben „hogya azt /az ember/ **művelje és őrizze**” (fenntartható fejlődés)

Pápai enciklika: Caritas in veritate 2009, 4. fejezet:
Ha békét akarsz, véd a természetet!

Velencei Nyilatkozat: Felelünk környezetünkért!

- „Erre tekintettel minden kereszténynek, és valamennyi hívőnek kiemelkedő szerepe van az erkölcsi értékek kinyilvánításában és az emberek környezeti tudatosságra való nevelésében, amelyért önmagunk, mások és az egész teremtés előtt felelősek vagyunk.
- Nincs túl késő. Isten világának hihetetlen gyógyító ereje van. Egyetlen nemzedék, egy emberöltő elég, hogy Földünket gyermekeink jövője felé fordítsuk. Isten segítségével és áldásával, kezdődjék ez a nemzedék most!”

• *Velencei Nyilatkozat, 2002. június 10.*

• *II. János Pál pápa és Ószentsége I. Bartholomeosz konstantinápolyi pátriárka közös nyilatkozata a környezeti etikáról*

www.jno.hu

Mit tehetünk?

- Ismerjük meg, szeressünk a Természetet, legyünk hálásak neki!
- Lássuk a fától az erdőt - gondolkozzunk rendszerben!
- Fontoljuk meg döntéseink következményeit
 - vásárlóként,
 - családfenntartóként,
 - gazdálkodóként,
 - munkavállalóként
- Felelősen gondoljunk a „holnaputánra”, és unokáinkra is!

Köszönöm a figyelmet!

És külön köszönöm

Czippán Katalin,

Dennis Meadows, Török Katalin,

John Ingram, Zlinszky János és

Greguss Ditta segítségét!

Jánossy László

janossy@obh.hu

06 1 47-57-324

www.jno.hu

Mi várható ?

- 20 év alatt akár 10-20 % termésnövekedés (klímaváltozás, aszály)
- Élelmiszer drágulás (a szegényeket sújtja, mert jövedelmük sokkal nagyobb hányadát költik élelmiszerre, mint a gazdagok)
- Lesz-e egyáltalán elegendő? A Föld népessége 50 év alatt 2 X és tovább nő.
- A tengereket túlhalásszák,
- A termőtalaj fogy a vegyszerezés, a szél- és vízerózió, az elsivatagosodás miatt.
- Az édesvíz készlet csökken.

Mit tehetünk (1) ?

- Javaslom a gazdálkodás alapelveit kötelező tananyagként bevezetni az ált. isk.-ban (az elmúlt 60 év alatt elveszett a tudás!)
- Oktassunk ökológiai-természetvédelmi alapokat (megismerni, megszeretni, védeni)
- Építsük fel a tönkretett faluközösségeket
- Ne a nagybirtokot, hanem a kis gazdaságokat támogassuk
- És a helyi termelést és kiskereskedelmet
- Tartsuk be a jogszabályokat!

És mit tehetünk még (2) ?

- Élelmiszertermelés kevesebb műtrágyával.
- Csomagoló anyag csökkentés.
- Helyi termelés, ne sok 1000 km-ről hozzák!
- A termés 15-50 %-át kidobjuk (kártevők, rossz tárolás, penészedés, szavatosság miatt), nem a termelést kell növelni, hanem a hulladékot csökkenteni!
- Kevesebb húst, tejterméket, több gabonát enni! (2-3 húsmentes nap hetente *önként?*)
- Elfogadnánk kisebb áruválasztékot is?